

NGUYỄN VIỆT CHIẾN:

“THƠ CA THẾ HỆ TRẺ HÔM NAY MỎNG QUÁ!”

CÂU THƠ NHẬT ĐƯỢC PHÍA MIỀN
QUANG HIU

Nguyễn Việt Chiến có nụ cười đem lại cảm giác thân quen tin tưởng cho bất cứ ai ngay khi tiếp xúc. Như nhà thơ Thanh Thảo đã viết: "Tôi ít thấy một nhà thơ Việt nào lại có cái cười hồn nhiên, trong trẻo và ...ngây thơ như cái cười của nhà thơ Nguyễn Việt Chiến". Đó là một nụ cười hơi đặc biệt, vì nó nở trên một gương mặt nhiều khắc khổ. Quả thực, Nguyễn Việt Chiến là nhà thơ có một cuộc sống sôi nổi và thăng trầm. Ông đã từng viết thơ rồi xé thơ trong suốt hai chục năm trời của cuộc đời mình. Tập thơ gần đây nhất, *Những cơn ngựa đêm*, đã khẳng định một thương hiệu Nguyễn Việt Chiến

TRONG ÁNH NẾN MỜ ẢO CỦA ĐÊM THƠ THẮNG TƯ, CHÚNG TÔI CÓ DỊP TRÒ CHUYỆN VỚI NHÀ THƠ, NHÀ BÁO NGUYỄN VIỆT CHIẾN. ÔNG LÀ TÁC GIẢ CỦA 4 TẬP THƠ (MƯA LÚC KHÔNG GIỜ, NXB HỘI NHÀ VĂN 1992; NGỌN SÓNG THỜI GIAN, NXB THANH NIÊN 1998; CỎ TRÊN ĐẤT, NXB QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN 2000; NHỮNG CON NGỰA ĐÊM, NXB HỘI NHÀ VĂN 2003) VÀ MỘT TẬP TIỂU LUẬN PHÊ BÌNH VĂN HỌC MANG TÊN THƠ VIỆT NAM TÌM TÒI VÀ CÁCH TÂN 1975-2005, NXB HỘI NHÀ VĂN, 2007.

trong chiều thơ Việt đương đại, đầy dự cảm và sáng tạo.

Tư cách kép trong cấu trúc cái tôi của Nguyễn Việt Chiến làm chúng tôi ngỡ ngàng. Đối lập với một nhà báo chuyên viết phóng sự đấu tranh không mệt mỏi cho công bằng; nhà thơ Nguyễn Việt Chiến hiện ra đầy suy tư về thân phận con người, ráo riết cách tân thơ ca. Ông tâm tình rằng, trong những giây phút ngã lòng yếu đuối nhất của cuộc đời, chính thơ ca đã cứu rỗi ông, đã cho ông có được niềm tin vào cuộc sống.

Trong bốn tập thơ của tác giả và những tác phẩm gần đây, người đọc không khó để nhận ra những biến chuyển trong cách nghĩ và cách viết của Nguyễn Việt Chiến. Đặc biệt, dù

là những bài thơ viết theo lối truyền thống như *Cát đọi, Mùa tháng giêng, Gặp Nguyễn Du trên sông đêm* hay những bài thơ cách tân như *Thời đất nước gian lao, Những ngôi đền trong đêm, Để nhớ về em...* đều chứa đựng những suy tư lớn về cuộc sống con người, về những vết thương và nhức nhối của đời sống. Ông định lượng con người bằng tính cảm, thẩm mỹ riêng của mình: *Tôi cảm cả chính tôi lên/ Câu thơ nhất được ở miền quạnh hiu (Cát đọi), hay Máu của người là mực viết thời gian (Thời đất nước gian lao)...* Chính sự định lượng con người bằng mỹ cảm riêng đã cho tác giả ý thức rõ về cuộc sống: *Trước vô cùng năm tháng/ Thơ mình sương khói thời (Mùa tháng giêng)*. Thơ ông vạm vỡ, thể hiện một nội lực thơ lớn, nói như nhà phê bình trẻ Lê Bình Quan, thơ Nguyễn Việt Chiến có cấu trúc của một bản giao hưởng với nhiều trường đoạn được đẩy lên cao, ngân vang. Những tìm tòi cách tân này thật đáng quý.

THƠ CA CẦN CÓ MỘT ĐỜI SỐNG THẬT SỰ

Khi nói chuyện về thơ trẻ, Nguyễn Việt Chiến sôi nổi hẳn lên. Ông nói về đòi hỏi cách tân thơ như một nhu cầu bức thiết và tự thân của những

Nhà thơ Nguyễn Việt Chiến

cây bút trẻ. Ông định nghĩa về cách tân thơ như là một trào lưu được tạo ra bởi một hình thức thể hiện mới diễn đạt một nội dung mới. Cho dù đã có nhiều tìm tòi nhưng hiện tại chưa rõ ràng một trào lưu nào mà có khả năng tạo ra một thời đại mới trong thi ca.

Điều chưa đủ để làm nên một sự cách tân thực sự, theo nhà thơ là có nhiều nguyên nhân. Ông nhấn mạnh rằng, đời sống thi ca trong thơ trẻ hiện nay còn mỏng quá. Dường như các bạn chưa thật sự đập cùng nhịp đập của cả cuộc sống hối hả, sôi nổi và đau đớn ngoài kia. Nhiều bạn trẻ hiện nay quá ư đi vào những cái tôi vụn vặt ích kỷ và thường bế tắc. Để chứng minh cho lập luận của mình,

tác giả đã dẫn ra ý kiến của Rít-xốt: Nếu công việc của nhà thơ có được một số giá trị nào đấy, thì những giá trị ấy biểu hiện ở chỗ - ta đã đi vào những đau khổ của kiếp người, để mang lại hy vọng cho mọi đốn đau. Thơ - đó là nền nghệ thuật chia sẻ với con người. Cùng với đó, Nguyễn Việt Chiến đã lấy sự nghiệp thơ đầy sống động và thăng trầm của mình ra để chứng minh cho luận điểm đó. Ông khuyến khích các cây bút trẻ không nên ngoảnh mặt với đời sống thực đang chuyển động không ngừng.

Nhà thơ say sưa đọc, chúng tôi say sưa nghe những bài thơ mới của ông. Trong niềm hứng khởi, nhà thơ đã kể cho chúng tôi nghe về câu chuyện gặp Nguyễn Du trên sông, ngay khi chèo đò, bài thơ mới ra đời mang tên *Gặp Nguyễn Du trên sông đêm*. Hình ảnh đại thi hào đầu đội nón lá, đi chân trần, bên hông đeo bình rượu cùng chiếc cần câu khiến độc giả tò mò và xúc động mạnh: *Người lựa đã nhận ra ông/ Đầu đội nón lá chân không mang giày/ Ông ra câu chữ sông này/ Một chiếc cần bút phất đầy trăng đêm*. Và còn đây, lời chỉ dạy của Nguyễn Du đã in sâu vào tâm khảm nhà thơ: *Chỉ có trong những đêm mưa lớn của đời người như anh đang từng phải trải qua, người thơ mới có thể ra sông văn câu được những bài thơ, tứ thơ, những câu chuyện văn chương hay nhất trong cuộc đời cầm bút của mình. Phải chăng, lời dạy của Nguyễn Du với ông chính là điều mà Nguyễn Việt Chiến còn trăn trở, muốn nhắn nhủ với các cây bút trẻ hiện nay, một vốn sống đủ lớn cho thi ca này mãi bắt rễ.*

TIẾN CƯỜNG

Nguyễn Việt Chiến và nhà văn Văn Giá